

FAUNISZTIKAI KIEGÉSZÍTÉSEK A HORTOBÁGY MADÁRVILÁGÁHOZ

Dr. Udvardy Miklós

1941-től, a Hortobágy madárvilágáról írott összefoglaló ökológiai és faunisztikai dolgozatom megjelenésétől, 1944 nyaráig kutatásaim fő tárgya a Hortobágy fészkelő és őszi vonuló madárvilágának vizsgálata volt. 1942 őszén a Madártani Intézet tiszántúli megfigyelőinek közreműködésével „szinkron” vonulási megfigyelési napokat tartottunk, amelyekről 23 megfigyelőállomás küldötte be értékes anyagú jegyzeteit. Sajnos, ez az anyag valamennyi jegyzőkönyvvel és kézirattal együtt elpusztult. Mindössze néhány feljegyzésem maradt az Intézet szomorú pusztulása után, amelyet itt adok közre.

1. A Hortobágy nyári, fészkelő madárfaunájának képe nem volt teljes a puszta déli részének bejárása nélkül. 1942 május 26.—június 4. között Kócspusztát, a Tiszafüred, Nagyiván és Ohatpuszta által kerített területet jártam be. Ezen a pusztán a jobb minőségű sziket már felszántották, így a legelő és a mocsár nem teljesen összefüggő. A régi „Veresnád”-mocsár helyén levő, ma is legnagyobb zsombékos-nádasban (Feketerét) a jellemző, már ismert mocsárlakó faunából kiemelem, hogy néhány pár *Anser anser*, 1—2 pár *Botaurus stellaris* költött benne; itt is volt néhány *Chlidonias leucoptera* és *Chlidonias nigra* telep. Egy kisebb *Larus ridibundus* telepet is találtam, kb. 30—40 párral.

Ugyanilyen jellegű terület a debreceni Hortobágy délkeleti határát jelentő Álomzug. A Kadarcs-folyó náddal teljesen benőtt medre szegélyezi a szokott, jellemző fészkelő fajokkal. A legelőn lévő szikestavak 1943. május 2—4. között már csaknem teljesen szárazak voltak, a *Vanellus vanellus*, *Limosa limosa*, *Tringa totanus*, *Charadrius alexandrinus* részben már kiköltött, részben költésben volt, a *Philomachus pugnax* pedig többnyire már nászruhát öltött.

1943. május 5—8-án a Nádudvari-puszta bejárásával együtt, azon keresztül a kunmadarasi Darvas-tó környékét kerestem fel; ezt a területet Kunkápolnásnak is hívják. Nádudvartól Kunmadarasig az ekkor uralkodó madárfaj a *Philomachus pugnax* volt, sokszázas csapatokban.

A kunmadarasi puszta szabályos téglalakú, területe kb. 47 km². Északon a Sárosér egyik mellékesatornája határolja, amelyen túl Nagyiván legelője és a debreceni Zám-puszta következik, tehát hasonló jellegű területek. Keletre tőle legelő, kaszáló és kisebb szántáscsíkok váltakoznak a Hortobágy-folyóig, amíg nyugati és déli határát sűrűn tanyásított, akác-soros szántók alkotják. A puszta legnagyobb része erősen szikes juhlegelő.

Középen terül el a csillag alakú Darvas-tó, amely mintegy 50 kh területű, kb. fele síkvíz, csupasz partszegéllyel (pl. Kisdarvas-fenek), másik fele mélyebb vizű, nádassal benőtt tó, amelyben csak kisebb tisztások vannak. A nádason kívül, a feltöltési zonációnak megfelelően, gyékényessel, kákával, zsombékos-sásossal és sásréttel szegélyezett ez a fele (pl. Madár-fenek). 1944-ig a pusztát bérlő vadásztársaság mintaszerű madárvédelmet rendezett be a vízivad érdekében; a tó partján lakó vadőr gondjaira volt bízva, aki távortartotta a pásztorgyerekeket, orvhalászokat, felelőtlen nádvágókat és egyéb tojásszedőket. Így a madárvilág élete itt teljesen zavartalanul folyt. Ennek ellenére sem a magam tapasztalata, sem a madárismeretben elég jártasnak mutakozó és területét kiválóan ismerő vadőr elbeszélése szerint nem költ itt rendszeresen olyan faj, amely a pusztára már ismert részein elő ne fordulna (különösen a kékcőrű réce, a gólyatöcs és gulipán felől kérdezősködtem). Állítólag az 1940-42-es nedves évek egyikében huzamosabban tartózkodtak itt nagy kócsagok és kanalasgémek, utóbbi faj esetleg költött is. (Ezt némileg alátámasztja SÁTORI J. 1943-as közlése, mely szerint 1940 szeptember, valamint 1941 május, augusztus és szeptember havában észleltek az álomzugi pusztán kanalasgémeket, az utolsó alkalommal 25 példányt. Mikor ez iránt kérdezősködtem az álomzugi pásztoroknál, azt mondták, hogy a gémekek délnyugat felől, tehát a Darvas-tó irányából húztak rendszeresen!) Átvonulóban ugyancsak szinte rendszeresen megjelennek azóta tavasszal és nyár végén az üstökös gémekek.

A füvespuszta teljesen azonos megjelenésű volt, mint a Hortobágy többi részei. A *Calandrella brachydactyla*-t egy helyen észleltem, a Darvas-halomtól mintegy 2 km-re DK-re, itt néhány pár fészkel. Egy *Anthus campestris*-pár költött a Darvas-halom közelében. Ugyanezen a részen költ a *Glareola pratincola* is, az *Otis tarda* inkább a szomszédos kaszálókon fészkel. A pusztára egy távolabb eső részén 15—20 *Ciconia nigra* és 4—5 *Grus grus* tanyázott, a *Ciconia ciconiak*-kal együtt, amelyek a környező három faluból idejárnak táplálkozni. Észleltem egy-egy *Aquila heliaca*-t és *Buteo rufinus*-t is, amelyek a faluvéghalmi-erdőben éjszakáznak. (A pusztára teljesen fátlan, a legközelebbi akácliget vagy fasor a Darvas-tótól legalább 4—5 km távolságra fekszik.) Megemlítem a pacsirtákra vadászó *Falco subbuteo*-t, amelynek legalább ilyen messziről kellett evégből iderándulnia.

A tavon és környékén uralkodó madárfaj a *Numenius phaeopus* volt. Ez a májusi itt-tartózkodási adat teljesen egybevág BERETZK P. fehértaivi adataival. Érdekes azonban, hogy a Hortobágy többi részein senki sem figyelte meg őket ilyenkor. Júniusban, júliusban pedig Ohat-, Mátá-, Zám-pusztákon már a *Numenius arquatus* szintén több száz főnyi nyaraló csapatait találtam 1941—43-ban. A Kisdarvas-fenek egyik földnyelvén éjszakáztak, nappal pedig a legelőn táplálkoztak, kisebb csapatokra oszolva. Számukat kb. öt-hatszázra becsültem.

A zsombékos, sásos réteken közönséges *Emberiza schoeniclus*-on, *Motacilla alba*-n és *flava*-n, *Anas platyrhynchos*-n és *acuta*-n, *Vanellus vanellus*-on kívül említésre méltó, hogy mindössze egy költő pár *Limosa limosa* mutatkozott május 7-én, és a Darvas- és Madár-fenek szélében 6—8 pár *Tringa totanus*, a többi fenekekben mintegy 6—8 pár költött. *Gallinago gallinago*

csak 2—3 pár fészkel, míg az *Asio flammeus*-nak mindössze egy párját láttam, ez kétségtelenül költött is. Egy pár *Tringa stagnatilis* viselkedése is feltétlenül fészkelésre vallott. Nem láttam itt egyáltalán a *Charadrius alexandrinus*-t. Az *Anser anser* már kiköltötte és a tó szélén legeltette sárgapelyhes fiókáit. 3—4 párat láttam így és kb. 8—10-re becsültem az akkor költött párok számát. Nem fészkelők naponta csapatostul húztak este és hajnalban a Kisdarvas-fenéken, így május 8-án egy 16 és 40—50 főnyi csapat. Az átvonuló parti madaraktól csupán a *Tringa glareola* tartózkodott itt csapatosan. Minden sásos tocsogó tele volt velük, és sokszor a felvert madarak jellegzetes vészhangjukat hallatva lebegtek körül, mintha csak tanyájukat féltették volna. *Tringa erythropus*-t négy magános példányt láttam, este a póling-csapatokhoz csatlakozva. Május 7-én három átvonuló *Streptopelia turtur* példány pihent meg a darvashalmi vadászház-nál.

A nádastó madárvilágáról csak vázlatos képet tudtam alkotni. A nádi énekesek közül csak a közönséges *Acrocephalus arundinaceus*, *scirpaceus*, *schoenobenus* és *Locustella luscinioides* fajokat, valamint néhány pár *Panurus biarmicus*-t észleltem. A récék és vörösgémek egy része ilyenkor elég rejtett életmódjuk miatt valószínűleg nem került előm. *Anas platyrhynchos*-t, *querquedula*-t és *strepera*-t láttam, 7—8 *Botaurus stellaris* szólt, tehát legalább ugyanannyi pár költött is; a nádas utcáiban négy *Ardea purpurea*-t riasztottam fel. 12—13 *Ardea cinerea*-t láttam a tavon, ezek állítólag itt költöttek; este valóban ide szálltak be, az aratatlanul maradt avas nádrengetegekbe, nem pedig, mint a Hortobágy többi részén, ahol este a gémekek a Tisza-ártér erdei irányában húznak el. Három *Ardeola ralloides* is itt tartózkodott, de — a vadőr nyárvégi híradása szerint — nem költöttek a tavon. 12—14 párba becsültem a költő *Circus aeruginosus*-párok számát. Feltűnő, hogy a szárcsa és a búbos vöcsök nem szerepel a jegyzetemben, holott a tó mélyebbvizű részein valószínűleg költöttek. Két kis, 5 és 12 főnyi vonuló *Podiceps nigricollis* csapatot figyeltem meg, amelyek a récéktől különváltan, szorosán egymás mellett tartózkodtak a nyílt víz közepén és nagyon óvatosan viselkedtek. Végül 5—6 pár költő *Larus ridibundus*-t találtam az egyik síkvízű tisztáson; szerkőket nem láttam.

2. A Hortobágy őszi átvonuló madárfaunájának kiegészítésére közlöm a következő néhány adatot: *Buteo b. vulpinus* Gloger. — a Debreceni Egyetemi Állattani Intézet gyűjteményében egy, 1935-ben Egyeken, vagyis a Hortobágy szélén fekvő község határában elejtett példány van. *Falco n. naumanni* Fleisch. — 1945. augusztus 28-án került kézre az első hortobágyi példány, tehát őszi átvonulási időben, a Papegyházi erdőben. Több példányt nem láttam belőle, számos vörös és kék vérese közül gyűjtöttem. *Cygnus cygnus* L. — Mint rendszeresen átvonuló, de ritkán megfigyelt madárról közlöm, hogy 1932. február 20. körül egy a Halastón tartózkodott pár napig SÁTORI J. (in litt.) híradása szerint. *Colymbus stellatus* Pont. — első hortobágyi előfordulás 1941. november 13., Kösélyszeg. SÁTORI J. (1943). *Streptopelia d. decaocto* Friv. — 1942. október 25-én SÁTORI J. és VERTSE A. kollégákkal együtt figyeltük meg a hortobágyi halastavak fűzfásorain egy elkóborolt példányát. Első hortobágyi adat. *Charadrius dubius curonicus* Gm. — 1942. szeptember 1-én ejtettem el és

ekkor, valamint 1943 őszén megállapítottam, hogy kisebb számban rendszeres átvonuló. *Squatarola squatarola* L. — októberben, novemberben rendszeres átvonuló, kitart, míg az összes szikestavak be nem fagynak, és e legkésőbbi őszi aspektusban jellemző faja a pusztának, minden fenék körül mutatkozik egy-két példány. *Arenaria i. interpres* L. — ősszel és tavasszal rendszeresen átvonul a Hortobágyon. 1942. szeptember 1—2-án gyűjtöttem először több példányát, ez volt egyúttal e faj első hortobágyi megfigyelése. *Calidris testacea* Pall. — rendszeres, csapatos átvonuló, noha eddig alig volt róla hortobágyi megfigyelés. 1942. augusztus 22., szeptember 1., 1943. október 5-én gyűjtöttem példányait. *Calidris temmincki* Leisl. — lásd az előbbi fajról írottakat; első hortobágyi adatai: 1941. szeptember 6-áról a Debreceni Egyetemi Állattani Intézetbe került, 1942. szeptember 1-én magam ejtettem el bizonyító példányokat. *Limicola f. falcinellus* Pont. és *Phataropus lobatus* L. — Az előbbi fajból az első hortobágyi példányt 1942. augusztus 23-án, utóbbiból a másodikat 1943. szeptember 2-án ejtettem el (háromfőnyi kis csapatból). *Haematopus ostralegus longipes* But. — első hortobágyi előfordulását említi NIETHAMMER (1943). SÁTORI J. nyomán: 1942. május 10, Kösélység. (A D. Áll. Int. gyűjteményében.) Megemlítem még, hogy a *Caprimulgus europeus*-ról (Halastó, 1940. május 23.) és *Athene noctua*-ról (Halastó, 1937. november 27., 28.) a szorosán vett Hortobágyról nem volt még biztos adatunk. (SÁTORI J. in litt. közlései.)

Ezekkel az újabb megfigyelésekkel együtt a Hortobágy madárfaunája 243 fajból és alfajból, ezek között 119 átvonulóból áll.

3. 1943. november 23-án a hortobágyi halastavakon egy előttem ismeretlen és a Hortobágyon eddig nem észlelt csérfaj 50—60 főnyi csapatát figyeltem meg. Ebben az évben november 21-én esett az első hó, és fordult hirtelenül téliesre az időjárás. Valamennyi szikestó befagyott, úgyhogy a madárvilág a halastavakon gyülekezett, részben pedig még éjjel tovább vonult (UDVARDY, M. 1943). A 11. sz. lecsapolt tavon a pocsolyákban rekedt halak befagytak a jégbe, és sok szarka, 50—60 dolmányos varju, több száz dankasirály és nagypóling, valamint 8 rétisas gyűlt össze erre a prédára. Ezek között, de önálló csapatban mozogtak a dankasirályoknál alig kisebb csérek, amelyek színezetük és a hazai előfordulások alapján ítélve a *Gelochelidon n. nilotica* Gm., vagy pedig a *Sterna s. sandwicensis* Lath. fajhoz tartozhattak. Sajnos, sem bizonyító példányt lőni, sem repülésük közben a távolból pontosan meghatározni nem tudtam őket.

Érkezett: 1947 október.

Фаунистические дополнительные наблюдения к птичьему миру на Хортобаде

Доктор Николай Удварди

Это сочинение дополнение к моей прежней подробной научной статье (Tisia, 1941, Vol. 5., p. 92—169) в которой я публиковал исследования произведенные мною с 1941 по 1944 годам. В это время мне удалось исследовать тоже южную часть пустыни Хортобадь плоскость не дает равномерную картину, потому что лучшая селитроватая земли были уже в многих местах спасены.

Характеристические гнездящиеся виды болотных частей : *Anser anser*, *Botaurus stellaris*, *Chlidonias nigra*, *Ch leucoptera*, *Larus ridibundus*, *Vanellus vanellus*, *Limosa limosa*, *Tringa totanus*, *T stagnatilis*, *Charadrius alexandrinus*, *Podiceps nigricollis*, *Locustella luscinioides* и так далее. Как перелетающие еще в месяце мае были тоже в большом числе: *Philomachus pugnax*, *Numenius phaeopus*, *N. arquatus*. На селитровой части: *Calandrella brachydactyla*, *Anthus campestris*, *Glareola pratincola*, *Grus grus*, *Ciconia ciconia*, *C. nigra*, *Aquila heliaca*, *Buteo rufinus*, *Otis tarda*.

Мне и другим удалось установить между 1942 и 1944 годами несколько более значительные данные тоже касательно осенних перелётов. Эти относятся на следующие биды: *Buteo vulpinus*, *Falco naumanni*, *Cygnus cygnus*, *Colymbus stellatus*, *Squatarola squatarola*, *Arenaria interpres*, *Calidris testacea*, *C. temmincki*, *Limicola falcinellus*, *Phalaropus lobatus*, *Haematopus ostralegus*,

Supplement to the bird fauna of the Hortobágy

By Dr. Miklós Udvardy

From 1941 till the summer of 1944, with the appearance of my work summarizing the ecological and faunistical relations of the birds of the Hortobágy, my principle object of investigation was the nesting and autumn migratory bird fauna of the Hortobágy. In the autumn of 1942. with the aid of observers from the Ornithological Institute, we held synchronized migratory observation days, from which the valuable notices of 23 stations were obtained. Unfortunately this material was destroyed, as well as all my notes and manuscripts. Altogether a few notices remained after the tragic destruction of the Institute, as follows:

1. The picture of the summer fauna of the Hortobágy was incomplete without a survey of the southern part of the steppe. Between the 26th of May and 4th of June, 1942, I surveyed Kócspuszta, the area surrounded by Tiszafüred, Nagyiván and Óhatpuszta. On this steppe the alkalie soils of better quality are now plowed, so that the pastures and swamps are not completely coherent. I call attention to the fact that in today's greatest reedyareas (in place of the old Veresnád swamp) except for the characteristic, well-known swamp-fauna, there bred some pairs of *Anser anser*, 1—2 pairs of *Botaurus stellaris*, and here also I found some *Chlidonias leucoptera* and *Chlidonias nigra* colonies. I also found a smaller colony of *Larus ridibundus*, about 30—40 pairs.

The Álomzug steppe on the southeast boundary of Hortobágy of Debrecen is an area with the same characteristics. The bed of the Kadarecs river, completely filled with reed, defines it, with the known characteristic breeding species. Between the 2nd and 4th of May, 1943, the salt lakes of the pasture were almost entirely dry, the *Vanellus vanellus*, *Limosa limosa*, *Tringa totanus* and *Charadrius alexandrinus* were already partly hatched, partly in process of hatching, and the ♂ ♂ of the *Philomachus pugnax* had mostly acquired their mating plumage.

From the 5th to 8th of May, 1943, I investigated, together with the survey of Nádudvar steppe, the region of the Darvas lake of Kunmadaras. In the region of Nádudvar the *Philomachus pugnax* reigned at this time on flocks of several hundred birds.

The Kunmadaras steppe, about 47 km², is surrounded on the north by steppes, on the east by steppe and meadows, and on the south and west by plowed land with rows of *Robinia pseudacacia* — trees, and farms. The biggest part of it is sheep pasture, strongly alkaline. In the middle is the Darvas lake, which is star-shaped, 50 ha, half of it open water and open shores, the other part, with deeper water, filled with reed, with only small clearings. The shores here consist of zones of rushes, sedges and marches. Until 1944 the water — fowl were well protected here by a game society. However I never found other sorts there than in other parts of the steppe. According to reports of the game-keepers, in one of the wet years 1940—1942 white egrets and spoonbills remained here onger, and the spoonbill may have bred here. (See SÁTORI, 1943, who also investigated the Álomzug steppe in the same years.) Since then there normally appears in the spring and end-of-summer migrating the *Ardeola ralloides*.

The steppe has the same characteristics as the other parts of the Hortobágy. In one place I observed some breeding pairs of the *Calandrella brachydactyla*. I saw one

pair of *Anthus campestris*, some *Glareola pratincola*. The *Otis tarda* nested rather in the neighbouring meadows. Here belong 15—20 black storks and 4—5 cranes which summered but did not nest there, and many white storks which breed in the neighbouring villages. I observed a single *Aquila helica* and one *Buteo rufinus*, which repose at night in the Faluvéghalom-wood (the steppe is completely without trees, the nearest Robinia copse or alley being 4—5 km away). There was a *Falco subbuteo* hunting the skylarks, which must have come all that distance.

The characteristic bird of the lake region was the *Numenius phaeopus*. It is interesting that nobody observed it during this time on the Hortobágy, but BERETZK saw it on the lakes of Szeged at this period. In June and July in 1941—45 on the other parts of the Hortobágy I already saw the summering flocks, also in several hundreds, of *Numenius arquatus*. There were about 500—600, they rested at night on the borders of the lake, by day fed on the pasture in smaller flocks.

In the swampy, sedge-y, meadows, the ordinary breeding birds: *Emberiza schoeniclus*, *Motacilla alba* and *flava*, *Anas platyrhyncha* and *acuta*, *Vanellus vanellus*, *Limosa limosa*, *Tringa totanus*, *Capella gallinago*. Of *Asio flammeus* I saw only one breeding pair. A pair of *Tringa stagnitilis* in all probability bred here. I saw no *Charadrius alexandrinus*. 8—10 pairs of *Anser anser* bred on the lake; they had hatched their young. Not nesting, they were present in small flocks. There were many flocks here of the migratory *Tringa glareola* and 4 single specimens of *Tringa erythropus*.

I could establish only a superficial picture of reed-bird population. I noticed: *Acrocephalus arundinaceus*, *scirpaceus*, *schoenobaenus*, *Locustella luscinioides*, *Panurus biarmicus*, *Anas platyrhyncha*, *querquedula* and *strepera*, 7—8 *Botaurus stellaris*, 4 *Ardea purpurea*, 12—13 *Ardea cinerea*. Three *Ardeola ralloides* were here, without breeding. There bred 12—14 pairs of *Circus aueruginosus*, 5—6 pairs of *Larus ridibundus* 2 flocks of *Podiceps nigricollis*, consisting of 5 and 12 specimens had just arrived.

2. Supplement to the autumn migratory fauna of the Hortobágy. *Buteo b. vulpinus* GLOGER. In 1935, collected on the borders of the Hortobágy. *Falco n. naumanni* FLEISCH. I collected VIII. 28 1945 the first example from the Hortobágy, from a migrating flock of kestrels and red-legged falcon. *Cygnus cygnus* L. According to SÁTORI's reports, on February 20, 1932, this was observed for a few days on the fish-ponds. *Colymbus stellatus* Pont. First observed on the Hortobágy in 1941 (SÁTORI, 1943), *Streptopelia d. decaocto* FRIV. First Hortobágy data X. 25, 1942, an errant specimen in the willows of the fish-ponds. *Charadrius dubius curonicus* GM. Normal migrant in small numbers. *Squatarola squatarola* L. Normal migrant in October, November, it remains with us until freezing in complete and in these latest autumn aspects is a characteristic species of the plain, though in small numbers. *Arenaria i. interpres* L. I collected my first Hortobágy examples IX. 1—2. 1942. *Calidris testacea* Pall. Normally migrant in flocks. *Calidris temmincki* Leisl. Normally migrant in flocks. *Limicola f. falcinellus* Pont. I saw and shot a specimen VIII. 23, 1942, and from *Phalaropus lobatus* L. One IX. 2. 1942 from three specimen. *Haematopus ostralegus longipes* But. SÁTORI: 10. V. 1942.

I mention that SÁTORI observed *Caprimulgus europaeus* and *Athene noctua* on the Hortobágy, species of which we had previously no certain data.

Grateful acknowledgement is made to Mrs. J. Thompson for the English translation.

Irodalom — References

Beretzk P.: Bird fauna of the White Lake of Szeged, on the basis of 10 years observations. *Aquila* 50. (1943) p. 317—344. (hung).

Boross P.: Data on the life of the water-fowl of Sárszentágota, *Aquila*, 50. (1943) p. 344—347. (hung. et germ).

Keve A.: Increase of Indian Ring-Dove in Hungary during the last 10 years. *Aquila*, 50. (1943) p. 264—281. (hung. et germ).

Niethammer G: *Haematopus ostralegus longipes*. Buturlin in Hungary. *Aquila*, 50. (1943) p. 299. (hung. et germ.)

- Sátori J.*: *Branta ruficollis*. Pall, one of our regular migrating birds. *Aquila*, 46—49. (1942) p. 466. (hung.et germ.)
Faunistic data from the Hortobágy. *Aquila*, 50. (1943) p. 406—407. (hung. et germ.)
- Sóvágó M.*: *Glareola p. pratincola*, L. *Aquila*, 50. (1943) p. 407. (hung.et germ.)
- Tarján T.*: Occurrence of long-legged hawks. *Aquila*, 46—49. (1942), p. 464. (hung. et germ.)
- Udvardy M.*: Bird-world of the Hortobágy, a study in zoogeography. *Tisia*, 5. (1941) p. 92—169. (hung. with germ. summary).
Great white-fronted goose on the Hortobágy in the summer of 1942. *Aquila*, 46—49. (1942) p. 451. (hung. et germ.)
Winter on the Hortobágy. *Vadászat-Halászat*. 11. (1943) p. 76—77. (hung.)
- Vertse A.*: Further occurrence of Turnstone in Hungary. *Aquila*, 46—49. (1942.) p. 465—466. (hung. et germ.)
-